

DO 16 MEI

ACADEMY OF

ST. MARTIN IN THE FIELDS

JULIA FISCHER VIOOL EN ARTISTIEKE LEIDING

AUGUSTIN HADELICH VIOOL

SPOT/DE OOSTERPOORT

20.15 UUR

PROGRAMMA

Antonin Dvorák (1841-1904)
Serenade voor strijkorkest in E op. 22 (1875)

Johann Sebastian Bach (1685-1750)
**Concert voor twee violen, strijkers
en basso in d BWV 1043**
Vivace / Largo ma non tanto / Allegro

Pauze

Peter I. Tsjaikovski (1840-1893)
Serenade voor strijkers in C Groot, opus 48 (1880)
*Pezzo in forma di sonatina. Andante non troppo - Allegro
moderato / Moderato: tempo di valse / Élégie. Larghetto
elegiaco / Finale (Thema Russo). Andante – Allegro con spirito*

Alfred Schnittke (1934-1998)
**Concerto grosso Nr. 1 voor 2 Violen,
klavecimbel en strijkorkest**
*Preludio (Andante) / Toccata (Allegro) / Recitativo (Lento)
Cadenza / Rondo (Agitato) / Postludio (Andante)*

Academy of St. Martin in the Fields

In 1958 kreeg Sir Neville Marriner, de jonge aanvoerder van de tweede violen van het London Symphony Orchestra, behoefte aan iets anders dan de dagelijkse routine van het orkestspel. Zo ontstond de Academy of St Martin in the Fields: spelen in klein verband op zeer hoog niveau. Het geven van concerten en een permanent voortbestaan was in eerste instantie helemaal niet de bedoeling. Echter, toen het L'Oiseau-Lyre label het strijkorkest in de bekende Londense kerk zo aan het werk zag en hen onmiddellijk een platencontract aanbood, veranderde dat. De rest is geschiedenis. The 'Academy' groeide en werd van een klein strijkersensemble een compleet kamerorkest. Wat opnamen betreft – meer dan vijfhonderd, waarvan meerdere met Edisons en gouden platen gehonoreerd werden – is dit kamerorkest ongeslagen wereldkampioen. Vaak zonder het ons bewust te zijn, kennen we The Academy, naast de cd's op de plank, ook als begeleider van beroemde filmbeelden, met als hoogtepunt Milos Formans onvolprezen Amadeus. In het voorjaar van 2011 droeg Sir Neville Marriner het dirigeerstokje van 'zijn' Academy of St Martin in the Fields na ruim vijftig jaar officieel over aan Joshua Bell.

Julia Fischer

Julia Fischer won in 1995 – op haar elfde – de Yehudi Menuhin Competition en was als soliste te gast bij vele orkesten, waaronder het London Philharmonic Orchestra, het Orchestre National de France en het Filharmonisch Orkest van Sint-Petersburg. Bij de Wiener Symphoniker bekleedde ze vorig seizoen een residency, en met cellist Daniel Müller-Schott tourde ze onlangs met het Bayerisches Staatsorchester met Brahms' Dubbelconcert.

Als fervent kamermusicus richtte de violiste in 2011 het Julia Fischer Kwartet op, met naast altviolist Nils Mönkemeyer ook violist Alexander Sitkovetsky en cellist Benjamin Nyffenegger. Met deze formatie maakte ze begin dit jaar een tournee langs podia in onder meer Leipzig, Londen, Luxemburg en Zürich.

Julia Fischer is afkomstig uit München en studeerde daar bij Ana Chumanchenco, die ze opvolgde als docent aan de Musikhochschule. Naast viool speelt Julia Fischer op professioneel niveau piano.

Augustin Hadelich

Augustin Hadelich heeft zich de afgelopen jaren bewezen als een van de grote violisten van zijn generatie. Hadelich, geboren in Italië uit Duitse ouders, is tegenwoordig Amerikaans staatsburger. Hij studeerde aan The Juilliard School in New York bij Joel Smirnoff en won vele prijzen, waaronder de International Violin Competition in Indianapolis (in 2006) en de allereerste Warner Music Prize in 2015. In 2009 werd hem een Avery Fisher Career Grant toegekend, twee jaar later een Borletti-Buitoni Trust Fellowship.

Augustin Hadelich soleerde bij alle grote Amerikaanse orkesten en is steeds meer in trek bij orkesten in Europa, het Verenigd Koninkrijk en Oost-Azië. Augustin Hadelich bespeelt de 1723 'Ex-Kiesewetter' Stradivarius die hij in bruikleen heeft van Clement en Karen Arrison dankzij de Stradivari Society of Chicago.

TOELICHTING

A. Dvorák – Serenade in E opus 22

Antonín Dvorák (Nelahozeves 1841 – Praag 1904) schreef zijn warmbloedige Serenade voor strijkers in nog geen veertien dagen, in een van de gelukkigste perioden van zijn leven. Het jaar daarvoor, in 1874, had hij het Oostenrijkse staatsstipendium voor jonge en talentvolle, maar arme kunstenaars ontvangen dat hem in staat stelde zonder al te veel financiële zorgen te componeren. Maar daarnaast vormde de staatsbeurs een regelrechte erkenning van zijn kwaliteiten als componist, wat goed was voor zijn zelfvertrouwen.

In de Serenade horen we hoezeer Dvorák vertrouwd moet zijn geweest met strijkinstrumenten. Hij had niet alleen al een aantal strijkkwartetten gecomponeerd maar tevens als altviolist veel ervaring opgedaan. Het stuk vormt daarvan duidelijk de weerslag, met een grote afwisseling tussen kamermuzikale intimiteit en symfonische stijl. De Serenade ademt ‘grandezza’, een nobele waardigheid waarin de Boheemse folklore heel goed gedijt. Het is een van Dvoráks beste werken en is ook meer dan twee eeuwen na zijn ontstaan nog steeds zeer geliefd bij het grote publiek.

J.S. Bach - Concert voor twee violen, strijkers en basso continuo

Van dit concert zijn de twee solopartijen overgeleverd in Bachs eigen handschrift. Deze autograaf dateert van omstreeks 1730, enkele

jaren nadat de componist van Köthen naar Leipzig was verhuisd. Bach componeerde zijn meeste instrumentale concerten in de periode 1717–1723, toen hij aan het hof van Leopold von Anhalt-Köthen werkzaam was, maar dit werk lijkt hierop dus een uitzondering. Toch is het de vraag of het zo eenvoudig ligt. Op het eerste gezicht is dit een driedelig concert naar Vivaldiaanse voorbeeld, vergelijkbaar met andere concerten van Bach. Maar wie goed kijkt en luistert, stuit op eigenaardigheden, bijvoorbeeld ten aanzien van de traditionele contrastwerking tussen refreinen (ritornellen) en de solistische gedeelten daartussen. Hier zijn die bouwstenen minder afgebakend dan gebruikelijk. Sterker nog: alle drie delen zijn eigenlijk driestemmig gedacht. Het eerste deel bijvoorbeeld is fugatisch opgezet (de stemmen zetten na elkaar in), maar de altviool onttrekt zich hieraan. Dit concert zou ook als trionsonate voor twee violen en basso continuo uitgevoerd kunnen worden, en heeft vermoedelijk die oorsprong gehad. Na het fugatische openingsdeel ontvouwt zich een dromerige siciliano waarin de partijen van de twee soloviolen elkaar lieflijk omstrengelen, boven een eenvoudige, begeleiding van akkoorden. In het slotdeel zitten de twee soloviolen elkaar dicht op de huid. Meer nog dan het eerste deel geeft dit Allegro voeding aan het vermoeden dat de partijen van het begeleidende

ensemble later zijn toegevoegd. Dat Bach de soloviolen in de loop van het betoog tweemaal begeleidingsfiguren (herhaalde achtste noten in dubbelgrepen) laat spelen gedurende zeven maten, is met de hypothese van een trisonate allerminst in tegenspraak. De componist doet hier aan stuivertje-wisselen: in deze passages zijn de feitelijke solopartijen eenvoudigweg overgeheveld naar het begeleidende ensemble.

P.I Tsjaikovski – Serenade voor strijkers in C, opus 48

Pjotr (Peter) Tsjaikovski (1840-1893) was ten tijde van zijn Serenade voor strijkers (1881) een beroemd man. Men zag hem als de ambassadeur van de Russische muziek. Overal ter wereld werden hem eredoctoraten aangeboden. Tijdens de wereldtentoonstelling in Parijs werd hij gevraagd Rusland muzikaal te vertegenwoordigen. Tsjaikovski schreef zijn Serenade voor strijkers in dezelfde periode als zijn inmiddels wereldberoemde Ouverture 1812. In zijn Serenade voor strijkers toont Tsjaikovski zijn melodische kwaliteiten. De mooiste melodieën schudt hij hier uit zijn mouw. Het kan niet anders of hij moet dit stuk tijdens een van zijn spaarzame gelukkige momenten geschreven hebben, want niets duidt op treurigheid. Integendeel; de meeste thema's staan in een vrolijke majeure toonsoort. Het stuk kent vier delen, waarvan het tweede deel, de Wals, soms als zelfstandig muziekstuk

wordt uitgevoerd. De première van de Serenade voor strijkers was in 1881 in Sint Petersburg. Het was een overweldigend succes.

Ondanks zijn wereldsuccessen kreeg Tsjaikovski stevige kritiek te verduren van zijn collega-componisten uit Rusland, die hem verweten de Russische folklore te verkwanselen en veel te veel met westerse muziek bezig te zijn. In een brief laat Tsjaikovski een vriendin weten: 'Moessorgski mag dan meer talent hebben dan de anderen (van de groep de Machtige vijf), maar het blijft een ongemanierde schurk met een ordinair karakter en met een voorliefde voor alles wat grof, ruw en onbeschaafd is'.

A. Schnittke – Concerto Grosso

Dit Concerto grosso is gecomponeerd voor twee violen, klavecimbel, geprepareerde piano en 21 strijkers, en bestaat uit zes delen. Het werk is een voorbeeld van wat Schnittke zijn 'polystylisme' noemde: geen vrijblijvend eclecticisme, maar een manier om met zeer uiteenlopende stijlen een omvangrijke muzikale vorm te construeren, met maximaal effect. Zo begint het tweede deel van het Concerto, de Toccata, als een Vivaldi-parafrase, om vervolgens te ontsporen in totale dissonantie en uiteindelijk via de Weense klassieken bij de twintigste-eeuwse twaalftoonstechniek te belanden. Het werk is een zinderend amalgaam van contradicties en paradoxen, dat terecht één van Schnittkes populairste werken is.

